

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 Кафедра загальної та клінічної епідеміології та біобезпеки
 з курсом мікробіології та вірусології

Силабус навчальної дисципліни

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 120 годин, 4 кредити ЄКТС
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедри загальної та клінічної епідеміології та біобезпеки з курсом мікробіології та вірусології. Одеса, вул. Князівська, ауд. 1-6. Приморський бульвар, 43.
Викладач (-і)	Завідувач кафедри, професор: д.мед.н. Микола ГОЛУБЯТНКОВ, Професори: д.мед.н. Антоніна САВЧУК, д.мед.н. Віктор ГАЙДЕЙ, Доценти: Тетяна ФЕДОРЕНКО, Ольга МЕЛЬНИК, Асистенти: Катерина ГРИЦЕНКО.
Контактна інформація	Довідки за телефонами: Ганна ШЕВЧУК, завуч кафедри – 093-419-96-77; Ольга МЕЛЬНИК, відповідальна за організаційно-виховну роботу кафедри – 096-592-06-21; Тетяна ГАВРУШКО, лаборант кафедри, телефон – 068-124-12-60; E-mail: epidbiosafety@opmedu.edu.ua ; Очні консультації: з 14.00 до 16.00 кожного четверга, з 9.00 до 13.00 кожної суботи Онлайн - консультації: з 16.00 до 18.00 кожного четверга, з 9.00 до 13.00 кожної суботи. Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни – розділ медицини, що швидко розвивається і характеризується синтезом методологічних підходів класичної епідеміології й молекулярної біології. Реалізація амбіційних проєктів і впровадження нових медико-біологічних технологій вивели сучасну медицину на якісно новий рівень. Медична допомога стає сьогодні персоналізованою, а стратегії профілактики й лікування найбільш значущих для соціуму захворювань — максимально обґрунтованими.

Мета дисципліни: опанування здобувачем вищої освіти знань та вмінь з питань молекулярної епідеміології, формування базових теоретичних знань про молекулярно-генетичні основи захворювань, розвитку практичних навичок роботи з сучасними

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра загальної та клінічної епідеміології та біобезпеки
з курсом мікробіології та вірусології

молекулярними методами; вивчення зв'язків між генетичними, епігенетичними та екологічними факторами, що впливають на здоров'я населення; застосування отриманих знань для оцінки ризиків, розробки профілактичних заходів та покращення системи охорони здоров'я.

Завдання навчальної дисципліни:

1. Формування розуміння основних принципів молекулярної епідеміології.
2. Аналіз молекулярних механізмів розвитку хвороб.
3. Розробка навичок застосування молекулярних методів у епідеміології.
4. Оцінка взаємозв'язків між генетичними особливостями популяцій і факторами середовища.
5. Опанування навичок статистичної обробки даних молекулярної епідеміології.
6. Розробка наукових проектів із залученням молекулярно-епідеміологічних підходів.
7. Розуміння ролі молекулярної епідеміології у громадському здоров'ї.
8. Аналіз молекулярних даних для оцінки ефективності профілактичних програм і політик у сфері охорони здоров'я.
9. Визначення шляхів запобігання захворюванням через молекулярний моніторинг.

Очікувані результати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- основні принципи та концепції молекулярної епідеміології;
- генетичні, епігенетичні та біохімічні основи виникнення і поширення захворювань;
- сучасні методи молекулярних досліджень: полімеразна ланцюгова реакція (ПЛР), генотипування і секвенування, методи вивчення епігенетичних змін;
- взаємозв'язок між генетичною схильністю, факторами довкілля та ризиком розвитку захворювань;
- основи біоінформатики та аналізу молекулярно-генетичних даних;
- методи вивчення молекулярних маркерів інфекційних і неінфекційних захворювань;
- роль молекулярної епідеміології в профілактиці, діагностиці та лікуванні захворювань;
- етичні аспекти використання молекулярних методів у громадському здоров'ї.

Вміти:

- використовувати сучасні молекулярно-біологічні методи для вивчення захворювань;
- аналізувати молекулярні дані для визначення: генетичних і епігенетичних факторів ризику захворювань, впливу факторів навколишнього середовища на молекулярні механізми;
- інтегрувати дані молекулярної епідеміології у профілактичні та лікувальні стратегії громадського здоров'я;
- використовувати біоінформатичні інструменти для обробки та інтерпретації молекулярних даних;
- застосовувати статистичні методи для аналізу результатів молекулярно-епідеміологічних досліджень;
- визначати молекулярні маркери для діагностики, прогнозування та моніторингу захворювань;
- приймати рішення на основі молекулярно-епідеміологічних даних для розробки політик громадського здоров'я, враховувати етичні та правові аспекти роботи з молекулярно-генетичною інформацією.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної та клінічної епідеміології та біобезпеки
з курсом мікробіології та вірусології

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання:

Дисципліна буде викладатися у формі лекцій; практичних занять; організації самостійної роботи здобувача.

Методи навчання:

Лекції:

Практичні заняття: бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій; виконання тестових завдань.

Самостійна робота: передбачає підготовку до кожного заняття, самостійного вивчення певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Питання з тем, що відведені на самостійне вивчення включені до контрольних заходів.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Від клінічної епідеміології до молекулярної епідеміології.

Тема 2. Молекулярна епідеміологія у клінічній медицині.

Тема 3. Роль геноміки в розвитку молекулярної епідеміології.

Тема 4. Методи молекулярної епідеміології. Організація молекулярно-епідеміологічних досліджень.

Тема 5. Молекулярно-генетичні та біохімічні біомаркери в молекулярній епідеміології.

Тема 6. Оцінка валідності молекулярно-епідеміологічних біомаркерів

Тема 7. Молекулярна епідеміологія соціально значущих захворювань. Проблеми молекулярної епідеміології серцево-судинних захворювань.

Тема 8. Проблеми молекулярної епідеміології захворювань обміну речовин. Молекулярний аналіз й епідеміологія нейродегенеративних захворювань.

Тема 9. Молекулярна епідеміологія інфекційних хвороб. Молекулярна епідеміологія туберкульозу.

Тема 10. Молекулярна епідеміологія ВІЛ. Молекулярна епідеміологія вірусних гепатитів.

Тема 11. Молекулярна епідеміологія онкологічних захворювань.

Тема 12. Гени чутливості: метаболізм канцерогенів і гени детоксикації.

Тема 13. Молекулярна епідеміологія репродукції. Генетичні фактори в репродуктивній епідеміології.

Тема 14. Генетичні фактори вроджених вад розвитку.

Тема 15. Хромосомні захворювання. Вплив тератогенів. Материнська патологія.

Тема 16. Генетичні фактори репродуктивних втрат.

Тема 17. Молекулярна епідеміологія та раціональна фармакотерапія.

Тема 18. Молекулярна епідеміологія довкілля.

Тема 19. Біоетичні проблеми і розвиток молекулярної епідеміології.

Тема 20. Підсумки досягнень і перспективи розвитку молекулярної епідеміології.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра загальної та клінічної епідеміології та біобезпеки
з курсом мікробіології та вірусології

Перелік рекомендованої літератури:

Основна:

1. Громадське здоров'я: навчальний посібник / [Грузева Т.С., Галієнко Л.І., Гречишкіна Н.В. та ін.]; за заг. ред. Грузевої Т.С. / К.: Книга-плюс, 2021. 296 с.
2. Oxford Textbook of Global Public Health, 6 edition. Edited by RogesDetels, Martin Gulliford, Quarraisha Abdoo Ikarimand Chorch Chuan Tan. – Oxford University Press, 2017. – 1728 p.
3. Tarasov, Y. (2025). *Biostatistics in Health* (1st ed.). Allied Health Press. ISBN 9781779562500
4. Tarasov, Y. (2025). *Epidemiology* (1st ed.). Allied Health Press. ISBN 9781779562517
5. Tarasov, Y. (2025). *Biostatistics in Health* (1st ed.). Allied Health Press. ISBN 1779562500

Додаткова:

1. Громадське здоров'я: підручник для студ. Вищих навч. Закладів / В,Ф. Москаленко, О.П. Гульчій, Т.С. Грузева [та ін.]. Вид.3. Вінниця: Нова Книга, 2013. 560 с.
2. Терміни в системі громадського здоров'я. Термінологічний словник. Перша частина. Колектив авторів. Ужгород, 2020. 149 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/28863>
3. Терміни в системі громадського здоров'я. Термінологічний словник. Друга частина/ Г.О. Слабкий, І.С. Миронюк, В.В. Брич, В.Й. Білак-Лук'янчук та ін. Ужгород, 2020. 198 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/29287>
4. Терміни в системі громадського здоров'я. Термінологічний словник. Частина третя/ Г.О.Слабкий, І.С. Миронюк, В.В. Брич, В.Й. Білак-Лук'янчук та ін. Ужгород, 2020. 70 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/29635>
5. Салманов А.Г., Салманов, Е.А., Салманов Р.А. Визначення термінів у галузі охорони здоров'я / А.Г. Салманов, Е.А. Салманов, Р.А. Салманов. Х. : НТМТ. 2014. 544 с.
6. Сучасний стан політики та законодавства з питань надання медико-соціальних послуг для дітей та молоді груп високого ризику щодо ВІЛ-інфікування : аналіт. огляд / М. В. Буроменський, В. М. Стешенко. – К. : Укр. ін-т соц. дослідж., 2008. – 126 с.
7. Конвенція МОП № 122 1964 р. «Про політику у сфері зайнятості».
8. Конвенція МОП № 95 1949 р. «Про охорону заробітної плати».
9. Конвенція МОП № 100 1951 р. «Про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності».
10. Конвенція МОП № XII 1958 р. «Про дискримінацію у сфері праці та занять».
11. Конвенція МОП № 131 1970 р. «Про встановлення мінімальної заробітної плати».
12. Конвенція ООН «Про привілеї та імунітети» від 13.02.1946.
13. Конвенція ООН «Про привілеї та імунітети спеціалізованих установ ООН» від 07.02.1949.
14. Основна Угода про співробітництво між Дитячим фондом Організації Об'єднаних Націй та Урядом України, ратифіковано Законом України від 21.09.1999 № 1071-XIV.
15. Статус Статуту (Конституції) Всесвітньої організації охорони здоров'я від 22 липня 1946 року ВООЗ; Міжнародний документ від 19.05.2009.
16. Рамкової конвенції ВООЗ з боротьби проти тютюну ВООЗ; Міжнародний документ від 16.09.2003.

Електронні інформаційні ресурси:

1. <http://www.moz.gov.ua/> – Міністерство охорони здоров'я України
2. www.ama-assn.org – Американська медична асоціація

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра загальної та клінічної епідеміології та біобезпеки
з курсом мікробіології та вірусології

3. www.who.int – Всесвітня організація охорони здоров'я
4. www.dec.gov.ua/mtd/home - Державний експертний центр МОЗ України
5. www.who.int – Всесвітня організація охорони здоров'я
6. www.cebm.net – Кохрейнівський центр доказової медицини
7. www.cochrane.org – Кохрейнівська бібліотека
8. www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed – Національна медична бібліотека США
9. www.cche.net – Канадський центр доказів в охороні здоров'я
10. www.cdc.gov – Центр контролю та профілактики захворювань
11. www.phc.org.ua – Центр громадського здоров'я МОЗ України
12. <http://medstat.gov.ua/ukr/news.html?id=203> – Українська база медико-статистичної інформації «Здоров'я для – всіх»
13. www.evidence-basedmedicine.com – Журнал Evidence-Based Medicine

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю: усний (опитування), тестування, оцінювання виконання практичних вправ, оцінювання комунікативних навичок, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті та самостійної роботи студентів.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач бере активну участь у практичному занятті, демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання. Бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, демонструє гарні навички та вміння при виконанні практичного завдання, правильно оцінює отримані результати. Тестові завдання виконані в повному обсязі.
Добре «4»	Здобувач бере участь у практичному занятті; добре володіє матеріалом. Демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій. Тестові завдання виконані в повному обсязі, не менш ніж 70% відповідей на запитання є правильними.
Задовільно «3»	Здобувач іноді бере участь в практичному занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на практичних заняттях. Демонструє навички та вміння при виконанні практичного завдання, однак оцінює отримані результати недостатньо повно і точно. Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 50% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях.
Незадовільно «2»	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, демонструє недостатні навички та вміння, не може впоратися з практичною роботою і оцінкою отриманих результатів. Тестування не виконано.

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Залік, виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної та клінічної епідеміології та біобезпеки
з курсом мікробіології та вірусології

індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота передбачає підготовку до кожного заняття, самостійного вивчення певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Питання з тем, що відведені на самостійне вивчення включені до контрольних заходів.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.
- Перескладання незадовільної оцінки проводиться в дні консультацій і відпрацювань; при дистанційному навчанні – в терміни, визначені й узгоджені з викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-наушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, оцінки на занятті, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізнь:

Відвідування всіх видів аудиторних занять (лекцій, практичних занять) є обов'язковим.

Форма одягу: медичний халат, який повністю закриває верхній одяг, або лікарська піжама, шапочка, маска, змінне взуття.

Обладнання: зошит, ручка, методичні вказівки, альбом.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної та клінічної епідеміології та біобезпеки
з курсом мікробіології та вірусології

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються.

Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.